Z judikatury Nejv. a Nejv. správního soudu.

Úrazové pojištění.

(Podává odborový přednosta Vladimír Šmídek.)

K § 4 zákona z 8. února 1909, č. 29 ř. z. a k § 21 úraz. zák. Splatnost pojistných příspěvků může nastati až po zařazení podniku.

Zákon ze dne 10. dubna 1919, č. 207 Sb. z. a n., rozšířil v čl. II. pojistnou povinnost úrazovou na podniky horní, podrobené dozoru horních úřadů, změniv v tomto smyslu § 1, odst. 1. úrazového zákona ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. na r. 1888. Tím podřídil jmenované podniky ustanovením citovaného zákona o úrazovém pojištění dělníků.

Jest mimo spor, že v daném případě o takové horní podniky jde.

Zákon č. 207 z r. 1919 nabyl účinnosti dnem 1. července 1919 (čl. XVIII. zákona a § 1. nařízení vlády z 19. května 1919, č. 356 Sb. zák. a nař.).

Podle čl. XIX., odst. 1. tohoto zákona přestala tímto dnem Úrazová pojišťovna hornická ve Vídni prováděti pojištění proti následkům úrazů, které se staly od tohoto dne. Tímto dnem byly veškeré vztahy mezi Úrazovou pojišťovnou hornickou ve Vídni a pojištěnci přerušeny a přeneseny na teritoriální pojišťovny státu československého. Následkem toho byly také tyto pojišťovny výlučně oprávněny předpisovati a vybírati pojistné příspěvky, jak též v § 7, odst. 2. nařízení vlády č. 356/1919 jest stanoveno.

Avšak dne 1. července 1919 nebylo tu ještě právní normy pro tyto pojišťovny platné, podle které by zařazení podniků horních do nebezpečenských tříd a procent mohlo býti provedeno a pojistné příspěvky předpisovány a vybírány. Teprve nařízením vlády ze dne 17. prosince 1919, č. 665 Sb. z. a n. upraveno bylo zařazení horních podniků do tříd nebezpečenských a zjednán základ pro vyměření a vybírání pojistných příspěvků. Toto nařízení nabylo pak účinnosti dnem vyhlášení se zpětnou platností o d e d n e 1. l e d n a 1919 (§ 3). Tím založen pro podnikatele jmenovaných podniků závazek, platiti teritoriální úrazové pojišťovně pojistné příspěvky, vypočtené podle nového zařazení těchto podniků od 1. ledna 1919 počínajíc.

Na sporu jest jedině otázka, zdali stěžující si úrazové pojišťovně přísluší nárok na 4% úroky z prodlení od 15. července 1919 a od 15. ledna 1920 z diferenčních příspěvků úrazových, předepsaných v důsledku nařízení č. 665/1919 Státnímu báňskému ředitelství v Mostě za příspěvková období 1919/I a 1919/II.

Závazek podnikatelův platiti úroky z prodlení z příspěvků úrazových upraven jest § 4. zákona ze dne 8. února 1909, č. 29 ř. z. — na který § 7, odst. 3. cit. vlád. nař. č. 356/19 výslovně poukazuje — jenž ustanovuje v odstavci prvém:

»Za nezaplacené pojistné příspěvky, které mají býti zaplaceny úrazové pojišťovně ....., jest platiti úroky z prodlení, převyšuje-li nedoplatek 50 K. Míra těchto úroků činí čtyři ze sta za rok. Osoba k placení povinná jest v prodlení, nebylo-li placeno během jednoho měsíce po zákonné nebo statutární platební lhůtě a nebylo-li posečkání povoleno za výslovného prominutí úroků z prodlení.«

Jest tudíž pro obor úrazového pojištění specielní předpis o úrocích z prodlení, který definuje i samostatně pojem prodlení dlužní-

kova. Již proto nelze na daný případ aplikovati zásady 30. hlavy obecného zákoníka občanského, zejména jeho §§ 1333. a n. o úrocích z prodlení ve věcech civilně-právních, na které poukazuje odvodní spis české finanční prokuratury.

Citovaný předpis § 4 zákona č. 29/1909 tím, že stanoví, že osoba k placení povinná jest v prodlení, nebylo-li placeno během měsíce p o z á k o n n é n e b o s t a t u t á r n í l h ů t ě, činí zodpovězení otázky, od kterého dne mohou býti požadovány úroky z prodlení, závislou na tom, kterým dnem může býti požadováno plnění pohledávky samé, čili kterým dnem je hlavní pohledávka s p l a t n á.

O splatnosti úrazových pojistných příspěvků má ustanovení jen § 21 úrazového zákona, jehož se také stěžující si strana dovolává, ukládající podnikateli zaplatiti u úrazové pojišťovny tarifní pojistné do 14 dnů po uplynutí každého příspěvkového období, určeného stanovami, a připojiti výpočet o výši pojistného za uplynulé příspěvkové období.

Podnikatel jest tedy povinen pojistné vypočítati si sám. To však jest jen tehdy možno, jsou-li mu známa veškerá data, potřebná pro tento výpočet, totiž úhrn vyplacených započitatelných mezd a výše příspěvkové sazby. Prvé je podnikateli známo, avšak druhá složka výpočtu — výše příspěvkové sazby — jest mu známa teprve po doručení zařazovacího výměru, kterým úrazová pojišťovna mu ve smyslu § 18, odst. 3. úraz. zák. sděluje nebezpečenskou třídu a procento nebezpečí jeho podniku a spolu mu zasílá tarif.

Ukládá-li zákon podnikateli, aby k určitému dni zapravil t a r i f n í pojistné a předložil výpočet tohoto pojistného, logicky předpokládá, že podnikateli je znám příspěvkový tarif, čili, že bylo již pojišťovnou provedeno zařazení podniku, že byl podnikatel o tom zpraven a mu spolu zaslán tarif.

Má tu ovšem zákon přirozeným způsobem na zřeteli normální případy, kdy podnikatel vyhověl povinnostem, které mu platné normy za tím účelem ukládají.

Že by v daném případě podnikatel těchto povinností byl nedbal, stěžující si strana netvrdí a ze spisů není zřejmo.

Pak ovšem podle cit. § 21 mohla v daném případě splatnost pojistných příspěvků nastati až po zařazení podniku.

Stížnost zřejmě směšuje vznik platebního závazku a jeho splatnost. Závazek platiti pojistné vzniká ovšem při novém zařazení, jak stížnost správně uvádí, vždy ex tunc, t. j. pojistné je platiti od zahájení provozu pojištěného podniku. Tím však ještě není nikterak vyřešena otázka s p l a t n o s t i tohoto pojistného.

Podle nesporného děje byly výměry o novém zařazení předmětných horních podniků podnikateli doručeny až v době po 17. květnu 1920. Nebyly tedy podle toho, co shora řečeno, diferenční pojistné příspěvky, předepsané vpředu citovanými výměry pojišťovny za příspěvková období 1919/I a 1919/II s p l a t n é již 14. července 1919, resp. 14. ledna 1920 a nebylo tu tedy předpokladů cit. § 4 zákona č. 29/1909 pro předpis úroků z prodlení od těchto termínů.

Právem proto žalovaný úřad předpis tento uznal za nezákonný.

Argumentace stížnosti, že podniky k těmto termínům byly zařazeny, ježto zařazení — třeba dodatečné — platí od 1. ledna 1919, jest pochybena, poněvadž tu nejde o zpětnou působnost zařazení, jež se jeví vůči podnikateli právě v tom, že vznik jeho závazku, platiti pojistné podle nového zařazení, je posunut zpět k 1. lednu 1919, nýbrž o fakt, kdy nové zařazení bylo podnikateli sděleno. Datum doručení zařazovacího výměru nelze však promítati zpět k prvnímu lednu 1919, když ve skutečnosti doručení se stalo až po 17. květnu 1920.

(Nález Nejv. správ. soudu ze dne 31. ledna 1930, č. 1441.)